

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

מפי ספרים וסופרים

אם אין קמה אין תורה

והנמשל: הוא הדין בנו, אמנם כל שאיפתנו להתעלות ברוחניות, להיגאל ולזכות לאור פני ה', אבל כל עוד טורדות אותנו דאגות הפרנסה ועניני החוליו, נבצר מאתנו לפנות את דעתנו לקניינים הנצחים הנעלים, כמו שאמרו (עירובין מ"א ע"ב) שהעניות מעבירה את האדם על דעתו ועל דעת קונו. לפיכך הרינו מבקשים את הבקשה הגדולה והעיקרית, אולם מוסיפים ומבקשים: אגה הזמן לנו את צרכינו הגשמיים, ספק לנו את פרנסתנו, כדי שתהא דעתנו פנויה לבקש רוחניות, התעלות בתורה וגאולה.

(הרה"ק האב"ד ישראל" מוויניצא זיע"א)

וכך גם לקראת חג מתן תורתנו - חג השבועות, שכידוע אמר א' מהצדיקים ר"ה עוד לחם או פחות לחם אבל שבועות זה ר"ה לרוחניות, נתכונן ביתר שאת וביתר עוז עם דעת וראש פנויה מכל דברים הגשמיים, בכדי שנגיע ליום הגדול הזה, ראשנו יהיו פנויים לבקש על הדברים הרוחניים, עלינו ועל בנינו ועל בני בנינו ועל כל זרעינו, שדברי התורה יהיו מנת חלקנו בעוה"ז, ונהיה לומדי תורתך לשמה. ויהי רצון שזוכה להתכונן בהכנה הראויה לחג הזה, לקבל את כל האורות וההשפעות טובות ברוחניות ובגשמיות, ולכל טוב סלה.

מתפללים ומבקשים בברכת המזון: רחם נא וכו' על הבית הגדול והקדוש וכו' רענו זוננו וכו'. ותמוה סדר הבקשות: מדרך המבקשים הוא לבקש מתחילה דבר קטן, ולהגדיל את הבקשות, כמו שסיפרו במדרש על דרכו של העני המבקש פת לחם, ואחר כך מבקש לפת בו את הפת. והנה כאן אנו פותחים בבקשה הנעלה והנשגבת לבנין הבית הגדול והקדוש, ולאחר מכן אנו מבקשים בקשות כה פעוטות ביחס לבית המקדש: פרנסנו וככלכלנו ואל תצרכנו לדי מתנת בשר ודם, הכי צד?

והביאור הוא בדרך משל: לחולה במחלה קשה אשר הובא אל רופא מומחה, הרופא בדק אותו וראה את מצבו הירוד, את חולשתו ואת חיוורונו, והורה לשלחו לבית הבראה בהרים, לנפוש באוויר הצה, שם יהנה ממאכלים מבריאים ומנוחה מוחלטת, ואז ישוב לאיתנו ויתחזק. לפתע הבחין הרופא בפצע פעור ברגלו של החולה - כיב מוגלתי, מיד הורה לחבוש את הפצע ולרפא אותו עוד לפני הנסיעה לבית הבראה. נבחנו בני המשפחה ושאלו: האמנם, הפצע כה מסוכן? ענה הרופא ואמר: לא ולא, הפצע אינו מסוכן, אבל הוא מפריע למנוחת החולה וטורד את שלוותו, ועלול למנוע ממנו את החלמתו והבראתו.

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

בכדי לקבל את התורה, לא צריך לתת מאומה דברי תורה חנם הק'

זריעה וממנה מצמיח ישועות ד' היינו אתערותא דלעילא, ואם האדם יודע שלא הכין עצמו כלל ואין לו שום אתערותא דלתתא, זה נקרא הפקר כמדבר, וזה שבחן של ישראל שהלכו אחר משה במדבר בארץ אל זרועה, היינו שהאמינו בד' ובמשה עבדו שיזכו לקבל התורה, אף אמנם שידעו בנפשם שפלות ערכם כי לא הכינו להם צידה, ואינם יכולים לעשות שום אתערותא דלתתא, אעפ"כ האמינו שד' המרחם הוא הזורע צדקות והמצמיח ישועות.

במד"ד (א, ז) וידבר ה' אל משה במדבר סיני (א, א), למה במדבר סיני, מכאן שנו חכמים בג' דברים ניתנה התורה באש ובמים ובמדבר וכו' ולמה ניתנה בג' הדברים הללו אלא מה אלו חנם לכל באי העולם כך ד"ת חנם הם שנאמר (ישעי' נ"ה, א') הוי כל צמא לבו למים, ד"א ודיבר ה' אל משה במדבר סיני אלא כל מי שאינו עושה עצמו כמדבר הפקר אינו יכול לקנות את החכמה והתורה לכך נאמר במדבר סיני.

וכן כתב בזה הענין גם רבינו ה"אמרי מנחם" זי"ע כי בודאי מצד התורה והשי"ת הנה דברי תורה חנם הם, ואין צריך לתת מאומה בעד התורה, כלשון הגמ' (קידושין סו.) תורה מונחת בקרן זוית כל הרוצה ללמוד יבוא וילמוד, וגם הד"א מודה בזה, אמנם מצד האדם, שיוכל קנין התורה לתפוס בו, ויוכל לדבק עצמו בה, הנה זה בלתי אפשרי זולת על ידי שיתפשט מגשמיותו, שיהיה שכלי כדוגמת התורה, ע"י שיעשה עצמו הפקר כמדבר, בסילוק עצמיותו ורשותו מכל וכל, ורק אז ביכלתו לקבל התורה בחנם, כדאייתא (עירובין נד.) אם אדם משים עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו תורה ניתנה לו במתנה, וזהו הוספת הד"א, 'כל מי שאינו עושה עצמו כמדבר הפקר אינו יכול לקנות את החכמה והתורה, כי העצמיות והישיות מונע את קנין התורה.

הקשה רבינו ה"שמח ישראל" זי"ע שלכאורה הדבר אחר מהמדרש סותר לדבריו הראשונים, שהאין נקרא זה חנם אם צריך לעשות עצמו הפקר כמדבר, ובלעדי זה אינו זוכה לתורה וחכמה. ורבינו מביא את המדרש תנחומא (ו') שהנוסחא שם זה בלא דבר אחר, רק הכל הוא מאמר אחד עיי"ש.

ולחסידי דברי המדרש הוא, מבאר רבינו דענין חנם היה מה שאין צריך המקבל להוציא הוצאות ולשלם מחירה, והנותן אינו מחוייב ליתן המתנה, זה נקרא חנם, וכאשר האדם צמא מאד למים ונפקחו עיניו ורואה באר מים חיים ושותה ממנו, הוא מרגיש חסדי השי"ת שהזמין לו מים חיים חנם, ובלא טורחה ועבודתו ישתה לצמאו, כן אם האדם מבין שמצדו א"א להשיג שום השגה בתורה, רק מה שהגנו ד' מתנת חנם הוא הדעת אבל מצד עצמו אין לו כלום, בבחינת סיהרא דלית לה מגרמה כלום (זוה"ק ח"א רמ"ט ע"ש), וכמו"ש המחקרים כי גוף הלכנה היא רק חתיכה שחורה ולטושה ומקבלת אור מהשמש, אז בלי ספק לא יתגאה ח"ו בתורתו, ואז התורה שורה במקום נמוך. ואם אמנם כי לימוד התורה צריך הכנה וקדושה וטהרה, וכד"א (ירמ"ד, ג) נירו לכם ניר ואל תזרעו אל קוצים, כמו הזורע שחורש מקודם ומסיר כל האבנים והקוצים והפסולת שלא יתערבו בהזריעה, וגם החרישה מוכן העפר, כן ההכנה לתורה ומצוות צריך להיות מקודם שירכך את לבו לב האבן, כדמות חרישה שמרכך את הקרקע אבל ההכנה היא רק אם יודע היטב שהכל היא בכח ד' ובעזרתו ית"ש, ואלמלא הקב"ה שעוזר לו אינו יכול לו (סוכה נ"ב:). וממילא אף אם הכין את עצמו בעבודה ויגיעה רבה יודע הוא שגם זה הוא בכח הקב"ה, ממילא השגת התורה שלו חנם הוא, כי הוא לבדו לא עשה כלום.

וזה הוא ההוספה מהד"א מהמדרש, שנוסף עוד הפקר כמדבר, מדבר היינו ארץ לא זרועה, וכמד"א (ירמ" ב, ב) לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה, כאשר דברנו, כי ההכנה נקרא חרישה וזריעה, וכד"א (שם ד, ג) נירו לכם ניר וגו', שזה הוא הרמז על ההכנה להתורה, וזה היא האתערותא דלתתא שהוא ממש כעין

והן הן דברי דודי הקדוש מרן אדמו"ר בעל תפארת שמואל וצללה"ה זי"ע (שם) מי שאינו עושה עצמו הפקר כמדבר, שימאם ברע בתענוג עולם הזה ויבחר בטוב ויראה תמיד שפלות עצמו וכו', אינו יכול לקנות התורה, וזה כדברינו. (מבוסס עפ"י הספר הק' "אמרי מנחם").

וזה הוא ההוספה מהד"א מהמדרש, שנוסף עוד הפקר כמדבר, מדבר היינו ארץ לא זרועה, וכמד"א (ירמ" ב, ב) לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה, כאשר דברנו, כי ההכנה נקרא חרישה וזריעה, וכד"א (שם ד, ג) נירו לכם ניר וגו', שזה הוא הרמז על ההכנה להתורה, וזה היא האתערותא דלתתא שהוא ממש כעין

ווארט

דרכי ואופני ההתקשרות

אך את מטה לוי לא תפקוד ואת ראשם לא תשא בתוך בני ישראל (א' מ"ט). וברש"י: "כדאי הוא לגיון של מלך להיות נמנה לבדו". בא וראה שהורו לנו כאן, שאף שקיימות מצות אהבת ישראל, לאהוב כל אחד ואחד מהם כנפשו, הרי שמעלת הת"ח הוא דבר נפרד בפני עצמו, כמ"ש (תנא דבי אליהו רבה פכ"ח) כשם שה' אוהב את ישראל ואוהב את הת"ח ביותר, כך יהא אדם אוהב את ישראל ואוהב את הת"ח ביותר, ע"כ. כי הלויים מורים על אנשי המעלה, כמ"ש בזוה"ק (ח"ג - רכ"ד ב') בהנא מוחא, לוי לבא, גופא ישראל, ולפיכך נצטוו ישראל למנותם בפני עצמם. כי הנה מהות המנין מורה על החשיבות הכללית והפרטית של ישראל כמבואר, אלא שבסולם המעלות קיימות דרגות שונות, שהרי אמרו (שבת קי"ט ב') לא חרבה ירושלים אלא בשביל שהושוו קטן וגדול, שנאמר (ישעיה כ"ד, ב') והיה כעם ככהן, וכתוב בתרייה: הבוק תבוק הארץ, וזוהי הכונה במנין הלויים בפני עצמם, שלא נטעה לחשוב שכולם שווים.

(באר משה - אוזרוב)

מרגניתא דיצחק

פנינים בסדר פסוקי פרשת השבוע

לע"נ הרה"ח ר' יצחק
בן הרה"ח ר' משה אריה צ"ל
נלב"ע ו' סיון תשע"ד

הכתוב: "נפשי כגמול עלי אמו" [תהלים קלא,ב]

כל פקודי הלויים... שנים ועשרים אלף. מה טעמו של דבר שהיה שבת לוי מועט במספרו מכל יתר השבטים? לפי שני ישראל, אשר סבלו ונתענו בשעבוד מצרים, היפרה והירבה אותם ה-יתברך שלא כדרך הטבע, ככתוב: "וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ" (שמות א"ב). אבל שבת לוי, שלפי דברי חכמינו לא היה בשעבוד מצרים ולא עבד עבודת פרך, היתה איפוא ילודתו בדרך הטבע וברכת "כן ירבה וכן יפרוץ" לא חלה עליו.

"פקוד את בני לוי לבית אבותם למשפחתם כל זכר מן חדש ומעלה תפקדם". אצל בני לוי אמרה התורה לפקדם מן חודש ומעלה, ואילו אצל בני ישראל רק מגיל עשרים. מאידך גיסא, לא הוכשרו בני לוי לעבודה אלא החל מגיל שלושים שנה - בשונה מישראל שנחשב מגיל עשרים לגדול לכל דבריו. אלא יש לכאור כך, שאצל בני לוי שכל חשיבותם היא מחמת ייחוסם לכן אפשר למנותם ולפקדם כבר מגיל חודש, שכן אין זה תלוי ביגיעתו העצמית... מה שאין כן, אצל בני ישראל שכל חשיבותם היא מחמת עבודתם העצמית, לכן אי אפשר למנותם אלא מגיל בן עשרים. מאידך גיסא, מי שיש לו ייחוס יש עליו יותר תביעה לכן אינו ראוי לעבודה אלא מגיל שלושים שנה...

(שואל ומשיב להרה"ג רבי יוסף שאול נתנון ז"ל רבה של העיר למברג)

כי אעשה כלה בכל הגויים אשר הדחתך שמה ואותך לא אעשה כלה (ירמיהו מ"ו - כ"ח). משל לרב גדול אחד, שנשאל פעם על ידי המלך כיצד תופסים אתם בשכליכם ובהבנתכם, כי המשיח לכשיבוא יוכל לכפות את מרותו על כל העולם כולו, כיצד יתכן שאדם אחד ויחיד יעמוד נגד טבעו של העולם, שאינו אוהב לקבל מרות? השיב לו הרב אדוני המלך, המתן כמה ימים ואשיב לך תשובה על תמיהתך, המלך הסכים לבקשה, ולאחר מספר ימים הגיע הרב לארמון המלך ובפיו היתה בקשה: האם תסכים אדוני המלך לקנות שבעים תרנגולים גדולים וחזקים, ובנוסף אליהם עוד תרנגול אחד קטן ורך? המלך נאות לבקשה זו, ומשהובאו העופות הורה הרב להכניסם לתוך חדר סגור, ושם להשאיר אותם משך יום שלם בלי מזון ובלי שתיה. חלף היום ולמחרת בבוקר פנה הרב עם המלך לאחד התרנגולים, בידיהם אחזו מזון עבור העופות, הם פתחו את חלון החדר והשליכו פנימה גרגרי מזון, ואז תיכף ומיד עשרות עופות מורעבים התנפלו על הגרגרים, ונערך מאבק קשה בין העופות, כל אחד דחף וניקר את רעהו, נוצות נמרטו ודם זב מגופותיהם של התרנגולים, בעוד התרנגולים פוצעים זה את זה, ניצב לו התרנגול הרך והקטן מן הצד, והוא העדיף להתרחק מהמערבה הניטשת, והסתבר בצלו של כסא שעמד בפית החדר, אחר שכל התרנגולים היו פצועים וחבולים, השתרר שקט בחדר, על הרצפה שכבו העופות שבורי כנפיים ומרטי נוצות, רק אז העז התרנגול הקטן להוציא ראשו מתחת לכסא, וראה שכל התרנגולים שכבו כואבים ונאנקים ואף אחד לא זז ממקומו, ואז מיד הגיע התרנגול למרכז החדר אשר שם היו גרגרי המזון, והחל לאכול מהם לתיאבון בלי שאף אחד יפריע לו. רואה אתה אדוני המלך אמר הרב למלך, התרנגול הזה משול למשיח, עתיד הקדוש ברוך הוא לסכסך את שבעים האומות זו בזו, כל אומה תכה בחבירתה עד זוב דם, ואז לכשיפלו האומות פצועות חבולות והמומות יבוא המשיח שאינו אלא אדם אחד ויגאל אותנו.

במד"ר (א', ב') משל לנשיא ברחו ממנו בני המדינה כו'. כי התורה היא שלימות הנבראים, וכפי מה שהנבראים חסרים בעיני עצמם ומקוין אל השלמה זוכים לתורה. ומאוד קשה לבעל בחירה להיות חסר בעיני עצמו כראוי ולכן ברחו בני מדינה. אבל מה שהוא כמדבר כמו שכתוב במדרש (שם א', ז') שאינו זוכה לתורה עד שנעשה הפקר כמדבר וזה היה הכנת בני" קודם קבלת התורה שהגיעו לבחי' מדבר להיות ברור בעיניהם וגם לברר זה בכל הנבראים שיהיו מקוין אל השלמה כנ"ל. ובחי' זו נקראת מדבר שחפץ להיות נמשך אחר המנהיג אותו מלשון דָּבָר אחד לדור.

איש איש למטה איש ראש לבית אבותיו הוא (א', ד'). ידוע גודל מעלת הצדיקים שהעיקר שלהם הוא בחי' הענוה והשפלות כמ"ש הלל (שמו"ר מ"ה, ה') הגבהתי הוא השפלותי, וכן מצינו באע"ה שאמר (בראשית י"ח, כ"ז) ואנכי עפר ואפר. וכן מדת כל הצדיקים לפי גודל מעלת השפלות כן מתרוממים ביתר שאת למעלה למעלה. וזהו הרמז בפסוק כאן, שכל מה שהאיש הוא 'למטה' מכל, כן הוא זוכה להתרומם 'למעלה' ראש לבית אבותיו הוא.

איש על דגלו באותות לבית אבותם (ב', ב'). מרגלא בפומיה דזקני ז"ל בענין הדגלים הכתובים בפסוק כאן, שכשהאדם תועה ומאבד את מקומו, בראותו את הדגל והאות יש ביכולתו לחזור ולשוב למקומו. וזהו 'איש על דגלו באותות', פי' ע"י הדגלים והאותות יכולים בני" לשוב ולחזור 'לבית אבותם' אל מקור מחצבתם.

ויתילו על משפחתם. הם נעשו במדבר כאנשים שנולדים מחדש, ולא היו כלל וכלל אותם אנשים מפלגי כן. גם היו קשורים לה' יתברך ותלויים בעזרתו בתינוק הנולד הקשור אל אמו ואינו מסוגל לזוז בלעדי עזרתה, בדרך שאמר

מעשי צדיקים

הרי ר' משה נמצא כאן, נשאל איפה את פיו

ארבע מאות שקלי כסף. שוב שתק רבי מאיר ושקע בהרהורים, ואחר שאל: "וכלום לא כרוכה נסיעתך אל קרוביך בביטול תורה? מוטב כי תשב עמי באותו פרק זמן ותהגה בתורה, ובזמן זה אני אאסוף עבורך בעזרת השם את הסכום הדרוש". חכך הצדיק בדעתו והחליט להיענות להצעתו של רבי מאיר.

סיפור זה אירע לפני למעלה ממאה וחמישים שנה. אל הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א (ימא דהילולא כ"ט אייר) נכנס אחד מצדיקי דורו וגיילה את אזנו כי בכוונתו לנסוע לארץ ישראל. הקשיב רבי מאיר לדברים ושתק. אחרי כמה רגעים שאל "ומנין תיקח כסף לנסיעה?" השיב הצדיק כי בכוונתו לשהות בדרך אצל קרוביו ומכריו ולקבץ שם את דמי הנסיעה -

בינתיים קרא רבי מאיר מפרעמישלאן לשמשו והורה לו להכניס לחדרו את כל האנשים המבקשים להיכנס. החלו הבאים להיכנס, ראשון היה יהודי עשיר, גביר בעמיו, הלה דרך כבר על סף חדרו של רבי מאיר, ולפתע הבחין כי בחדר שוהה יהודי נוסף - היה זה הצדיק שנענה להצעת רבי מאיר, נתע איפוא הגביר לאחור ולא ידע את אשר יעשה - יכנס או יצא, כך עמד לו נבוכ מן הצד וחכימה. חלפו דקות מעטות, שבעיניו של הגביר נדמו כנצח, והנה פצה רבי מאיר את פיו ופנה אל הצדיק ששהה בחדרו: "ברצוני לספר לך מעשה נורא, ישמע גם האיש הזה - הוסיף בהפנותו פניו אל הגביר" - "וילמד מוסר השכל".

וזה היה המעשה שסיפר רבי מאיר: בעיר אחת התגורר עשיר מופלג, בעל נכסים רבים, ר' משה - זה היה שמו של העשיר, היה קמצן מופלג, אל ביתו של ר' משה מעולם לא הוזמן איש להיכנס, מעולם לא בא אורח בצל קורתו, מעולם לא זכה איש לסעוד לחם על שולחנו, לעיתים, אמנם נזדמנו עניים לחצר ביתו, אך אל הבית פנימה לא הוכנסו. בעל הבית היה שולח אותם אל שכנו, אל ר' מתתיהו ירא האלקים וישר הדרך, "אצל שכני בודאי תקבלו מזון ומקום ללון בו" היה אומר העשיר הקמצן לאותם עניים. ואכן, אמת דיבר, בבית ר' מתתיהו זכו העניים בקבלת פנים נלכבת, בעלת הבית ואשתו נדיבי לב היו וקיבלו כל אדם, ויהי זה הדל והפשוט ביותר, בסבר פנים יפות. אותו ר' מתתיהו לא היה אדם עשיר, רחוק היה מכן, אם כי בני משפחתו מעולם לא ידעו מחסורו, אף כי אמצעיו לא היו רבים - תמיד היה ביתו פתוח לרווחה.

אם סבורים אתם, כי אנשי עירם של ר' משה ור' מתתיהו הוקירו את ר' מתתיהו הודות למעשי החסד שלו, ולעומת זאת, זלזלו בר' משה הקמצן - טועים אתם! אמנם בני העיר העריכו את ר' מתתיהו טוב הלב ורב החסד, אך הבריות כבדו והוקירו גם את ר' משה העשיר הקמצן, הנה כי כן, דרך העולם היא לכבד את העשירים אף כשאיך הלכו ראוים לכך כלל ועיקר! כיון שכך, התעורר בשמים קטרוג גדול על ר' משה העשיר, וכך אמרו דרי מעלה זה לזה: "אמנם בעולם של מטה חולקים לו כבוד וקוראים לו 'רבי משה' וכל זאת בשל עשרו, אך אצלנו, בעולם של מעלה, נדון כל אדם על פי מעשיו והתנהגותו ולא על פי עשרו!" נמנו וגמרו ליטול ממנו את כל עשרו ולהעבירו לידי - הלא ניחשתם? לידי ר' מתתיהו! והנה הגיע אליהו הנביא זכור לטוב ואמר: "אין דנים איש על פי השמועה בלבד, אלך ואראה אם אמנם מגיע לו, לעשיר ר' משה עונש שכזה!"

הלך אליהו הנביא ודמותו כשל עני והגיע אל בית ר' משה ביום חורף קר ומושלג. לגופו לבש בלויי סחבות וגופו רעד מצננה כעלה ברוח. בא אל פתח הבית וביקש להיכנס, באותה שעה לא שהה העשיר בביתו, פנה אליהו הנביא המתחזה כעני, אל המשרת שפתח את הדלת ואמר לו: "הרשה נא לי להיכנס פנימה ולהתחמם אצל התנור". "לא אוכל", השיב המשרת, מהר וצא מכאן, עוד מעט יבוא בעל הבית - אדם רע וצר עין הוא, ואינו מוכן לעזור לאיש, וכשיראה כי אורח נכנס לביתו בהיעדרו יגרש מכאן את שנינו אל הרחוב

המושלג". עודם מדברים ואל הבית נכנס ר' משה בכבודו ובעצמו, עיניו נפלו על העני העומד בחדר המבוא, ושאלה נזרקה מפיו: "מי האיש הזה? מה הוא מבקש?" ברוב מבוכה ופחד דבקה לשונו של המשרת לחכו, אך הנה פצה האורח את פיו ובלי להסס פנה אל בעל הבית ואמר: "האוכל לקבל כוס יין שרף להחיות את נפשי?" "הבקשה עוררה את זעמו של בעל הבית. "גרש את האיש הזה מביתי!" צעק לעבר המשרת. והמשרת - צער רב מלא את לבו, אך בליט ברירה פנה למלא את פקודת אדוניו, הוא ניגש אל העני, הובילו החוצה וסגר אחריו את הדלת. מבעד לדלת נשמע קולו של העני, העומד בכפור, והוא בוכה, מפציר ומעורר רחמים, אך בעל הבית עשה עצמו כאילו הקול לא מגיע לאוזניו והמשיך בעיסוקיו הרגילים.

כשנוכח אליהו הנביא זכור לטוב, עד היכן מגעת דרגתו הנמוכה של העשיר, כבש פניו בקרקע ובכה, על כי אדם מישראל מסוגל לנהוג כך! חזר ובא לפמליה של מעלה, והפעם לא היו בפיו מילים, הבינו דרי מעלה מתוך שתיקתו, כי גם אליהו הנביא מסכים עתה לביצוע גזר הדין, שנחרץ על ר' משה העשיר הקמצן. "ואז, כשכלו כל הקיצין", המשיך הצדיק רבי מאיר מפרעמישלאן את סיפורו, "קשה היה לו, למאיר, לישוב במנוחה ולראות כיצד מוטל גזר דין כל כך קשה על אדם מישראל, יהודי שנלכד בחטאיו כזוהב שנתפס בקורי עכביש. לא יכול איפה להבליג, קפץ ממקומו ואמר: רבותי! כלל גדול בידינו: אין עונשין, אלא אם כן מזהירין אני אהיה שליח בית דין, ואלך להזהירו אזהרה אחרונה. והיה - אם יסכים העשיר ר' משה להעניק ארבע מאות שקלים של כסף ליהודי הזה, הרוצה לעלות לארץ הקודש, ונוסף לכך יקבל על עצמו להיטיב את דרכו ולגמול חסד עם הבריות - ימשיך עשרו להיות בידיו, אך אם, הלילו וחם, ימשיך ר' משה בדרכו הרעה - גזר הדין יתקיים: כל רכושו ילקח ממנו, וכל ימי חייו יהיה סמוך אל שולחנם של אחרים. סיים הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן את דבריו, המתין קמעה ואחר כך אמר בפנותו אל היהודי העשיר שעמד בפתח החדר: "הרי ר' משה נמצא כאן, נשאל איפה את פיו". בטרם סיים את דבריו, בקע ועלה בחדר קול בכי, וכעבור רגע צנח הגביר ארצה, מתעלף. שעה ארוכה ניסו לעוררו מעלפוננו, וכששבה אליו רוחו וחזרו אליו כוחותיו, ניגש האיש אל רבי מאיר ואמר: "כנים דברי רבנו, חטאתי, עויתי ופשעתי, ואני מקבל על עצמי לעזוב את דרכי הרעה ולהיטיב את מעשי, והלוא נאמר: 'מודה ועוזב ירוחם!'". ובדבריו, הוציא הגביר מכיסו ארבע מאות שקלים ומסרם לידי האיש היושב בפנת החדר, אותו אדם צדיק שעליו אמר הרבי, כי ברצונו לעלות לארץ ישראל. "אנא!" ביקש הגביר, "בהגיעך לירושלים, הזכר את שמי לברכה אצל הכותל המערבי!" ובעזרת ה' זכה הצדיק לעלות עם בני ביתו לארץ ישראל, בלי שיבטל זמנו ותורתו על איסוף מעות לשם כך. והגביר ר' משה? - הוא שינה את דרכו מן הקצה אל הקצה. ביתו היה פתוח לרווחה ועניים היו בני ביתו. עד מהרה יצא שמו לתהילה בכל קהילות ישראל כבעל צדקה וכמכניס אורחים, ונכסיו הרבים היו לברכה לו ולאחרים.

חזקנו קורא נא

לחיוזוק ולעידוד לימים אלו

באותה מהם ולא הדבר שהביאונו לעיל, אבל היה זה הדרך שאדם צריך לדבוק בה תמיד, ונבוא בהסבר מדוע.

היה מעשה באדם בארצה"ב שהציעו לו לקנות את אחת הרחובות הגדולים של מנהטן, ואז לפני כמה עשרות שנים, עלה הרחובות שם בגרושים, והוא היה צריך טלפון בכדי להתקשר למוכר שהוא רוצה לבוא ולקנות, אבל מה לעשות שיש בידו הכל חוץ מטלפון, שבאותם זמנים לא היה בנמצא בכיסו של כל אחד מטלפון, אלא היה טלפון ציבורי שבו היה מכניסים קופיקה, ומדברים למשך כמה דקות, ואם היו רוצים לדבר עוד היו מוסיפים עוד כמה קופיקות. ולא היה בידו מה לעשות, והוא הפסיד כמו ידו את העסקה הרווחת הזאת.

הוא מגיע לאחר כמה שנים, ורואה איך בונים באותו רחוב בנינים ושוקקים ומקומות תורה ותפילה, וקשה לו לשמוע איך פורח ומשגשג המקום, ומביא בוודאי לבעה"ב רווחים נאים ויפים. אבל מה לעשות שלא היה בידו שיחת טלפון בכדי לסכם על העסקה, וכך או כך שהוא נשאר בלא כלום.

קורא יקר! נעצור כאן במעשה, מעשה זה לא היה דמיון בעלמא, אלא היו הרבה שהציעו להם בכל מיני מקומות, כאלה וכאלה דברים שהיו בוודאי מביאים להם רווחים נאים, אבל הם לא גמרו על העסקה, מכל מיני סיבות שבעולם. אבל מה, יש לנו פה את המוסר השכל, לנו ובשבילנו, גם היום יש אנשים שמפסידים עסקאות מכל מיני סיבות, אבל מה המוסר השכל שיש לנו ללמוד מאותם זמנים,

פתח דברינו יאיר עם מעשה צדיקים, אשר הרה"ק רבי יקותיאל יהודה טייטלבוים זי"ע, בעל ספר "ייטב לב" מביא בספרו "רב טוב" (פ' תולדות) על הצורה של תפילה שהיתה בהתחדשות של הרה"ק ה"חווה מלובלין" זי"ע, וכך מביא בספרו המעשה: "ספרו לי שרבינו הקדוש מו"ה יעקב יצחק זלכה"ה [החווה] מלובלין, בעודו בימי ילדותו היה מתפלל בכוונה גדולה ומאריך [הרבה], פעם אחת שאלו אותו, מה זאת? ואמר להם: תדעו שקודם התפילה אני חושב מה שעבר - איך, והעתיד - עוד איננו, כי לא יודע אדם את עתו, ואין לי רק רגע זה שאני עומד בו, ועם לבבי אשיחה, שעל כל פנים ברגע זה, אהיה עבד נאמן להתפלל בכוונה..."

כידוע לכל אדם בעולם יש שלושה זמנים, היה הוה ויהיה, היה - זה מה שהיה, דהיינו זמנים שהיו ולא חוזרים עוד, הוה - זה הזמן העכשווי, דהיינו הרגעים שבו אדם נמצא בשעת מעשה, ויהיה - זה העתיד שהולך לבוא, דהיינו דברים שהולכים ליקרות, אבל לבינתיים הם עוד לא בעולם, אלא הם הולכים לבוא בבוא עתם.

יש אנשים שאצליהם במחשבה כל השלושה דברים יחד, גם לחשוב על העבר על ההוה ועל העתיד, ויש כאלו שבוחרים לשים עיניהם על שנים מהשלושה דברים, ויש אנשים שדבקים רק בדבר אחד והוא היה זה, ואפילו והיה כאלו שיבחרו

